

توراه اور • پاراشاها لך لך • مامار 5

שרי אשתך לא תקרא שמה שרי כי שרה שמה וגו'

ס ארי (שרי)، همسر تو: نامش را ساری مخوان

چگونگی پدیدآمدن وجودی نو به مرتبه بستگی دارد: در بالا، در مرتبه برتر حکمت (חכמה, Chochmah)، یعنی ابراهیم (אברהם)، زایش از راه انقباض و حرف یود (י"ד, yud) صورت می‌گیرد؛ در پایین، در مرتبه فروتر חכמה، یعنی ساره (שרה)، از راه گسترش و حرف هی (ה"א, hei) پدید می‌آید. از همین رو، ساره تنها پس از آن توانست اسحاق (יצחק) را به دنیا آورد که یود او به هی بدل شد.

تقديم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، رب لیوی ییتسחק

LikuteiTorah.com

پاراشای حسیدی

/likuteitorah.com/fa/torah-ohr/lech-lecha/5

مقصود اصلی

چگونگی پدید آمدن وجودی نو به مرتبه بستگی دارد: در بالا، در مرتبه برتر حکمت (חכמה, Chochmah)، یعنی ابراهیم (אברהם)، زایش از راه انقباض و حرف یود (י"ד, yud) صورت می گیرد؛ در پایین، در مرتبه فروتر חכמה، یعنی ساره (שרה)، از راه گسترش و حرف هی (ה"א, hei) پدید می آید. از همین رو، ساره تنها پس از آن توانست اسحاق (יצחק) را به دنیا آورد که یود او به هی بدل شد.

در هر بخش: متن عبری، سپس ترجمه، و پس از آن توضیحی کوتاه زیر خطی طلایی. شماره‌های کوچک در متن عبری، یادداشت‌های پایان متن هستند.

خلاصه مامار

میدرأش می آموزد که ساری نمی توانست بزاید، اما ساره توانست. این پرسشی برمی انگیزد: یود ساری نمادِ חכמה، مرتبهٔ אין (ayin) «هیچ» است که سرچشمهٔ وجودی نو است؛ حال آنکه هی ساره نمادِ فهم (Binah, בינה) است که יש (yesh) «چیز» خوانده می شود. چرا جایگزین کردن حرفِ برتر با حرفِ فروتر باید به او توان به دنیا آوردنِ فرزند بدهد؟ آذمو"ר הזקן، آلتز ربه، پاسخ می دهد که ابراهیم و ساره نمایندۀ חכמהٔ برتر و חכמהٔ فروترند. در بالا، وجودی نو تنها از راه انقباض (צמצום, tzimtzum) پدید می آید: اگر نور بی پایان (אור אין סוף, Or Ein Sof) چنان که هست گسترش می یافت، هیچ وجود محدودی هرگز پدید نمی آمد. در پایین، عکس این درست است: انقباض تنها تاریکی و پوشیدگی بر جای می گذاشت، و وجود از راه انتشار و گسترش پدید می آید؛ گسترشی که حرفِ پهنی هی آن را نشان می دهد. سه سر یود و شکلِ دو هی این نکته را نشان می دهند. ابراهیم نیز هی ای دریافت کرد، اما تنها برای آنکه «پدرِ انبوهی از ملت‌ها» شود و آنچه را بیرون از قدامت است ارتقا دهد؛ برای اسحاق، که به قدامت تعلق دارد و سرشتش خودنمی گری (ביטול, bittul) است، به آن نیاز نداشت. اما ساره برای زایش اسحاق به هی نیاز داشت.

طرح کلی

- 1 پرسش: چرا هی برای ساره؟**
تغییر نام به ساره توان زادن به او داد؛ باین حال یود (חכמה, «هیچ») سرچشمهٔ وجود نو و برتر از هی (בינה, «چیز») است. نکتهٔ کلیدی این است: ابراهیم و ساره نمایندۀ חכמהٔ برتر و חכמהٔ فروترند.
- 2 انقباض در بالا، گسترش در پایین**
در بالا، وجودی نو تنها از راه צמצום پدید می آید؛ در پایین، در مرتبهٔ ساره، از راه گسترش. هی افزوده شده به نام ابراهیم، در خدمتِ نقشِ او به عنوان پدرِ ملت‌های بسیار بود، نه زایش اسحاق؛ ساره برای اسحاق به هی نیاز داشت.

مفاهیم کلیدی

یود و هی י"ד וה"א
در قبلا، یود، که نقطه‌ای تنهاست، نمادِ חכמה و انقباض است؛ هی، که در عرض و طول گسترش می یابد، نمادِ בינה و گسترش است.

אין و יש אין ויש
חכמה را אין («هیچ») می خوانند: سرچشمه‌ای نامتعین که وجود نو از آن پدید می آید؛ בינה را יש («چیز») می خوانند، جایی که چیزها شکلِ معین یافته اند.

חכמהٔ برتر و חכמהٔ فروتر חכמה עילאה וחכמה תתאה
دو مرتبه از חכמה. ابراهیم با مرتبهٔ برتر متناظر است که ریشه در חכמהٔ عالم صدور (אצילות, Atzilus) دارد؛ ساره با مرتبهٔ فروتر. هر یک وجودی نو را به شیوه‌ای پدید می آورد که خلافِ شیوهٔ دیگری است.

انقباض (צמצום) צמצום
خودپوشانی نور بی پایان؛ در مرتبهٔ برتر، این تنها راهی است که وجودی محدود و نو می تواند پدید آید.

انتشار و گسترش התפשטות והרחבה

در مرتبه فروتر، جایی که نور از پیش محدود شده است، وجودِ نو از راهِ گسترش پدید می‌آید، نه انقباضِ بیشتر که تنها تاریکی بر جای می‌گذاشت.

خودنهی‌گری (بی‌טול) بی‌טול

سرشتِ جانبِ قداست؛ به همین سبب، برای زایش اسحاق نیازی به هی گسترش‌بخشِ ابراهیم نبود.

بخش 1 • 11

پرسش: چرا هی برای ساره؟

1 **שרי אשתך¹ לא תקרא שמה שרי² כי שרה שמה וגו'.** **הנה שינוי השם של שרה הוא להיות לה בחי'**

הולדה

«سارای (שרی)، همسرت را سارای مخوان، زیرا نام او سارا (שרה) است»، و الی آخر. اکنون، تغییر نام سارا برای آن بود که [توانایی] زادن را پیدا کند،

این گفتارِ حسیدی (מאמר, maamar) با دستور ה' به ابراهام (אברהם) آغاز می‌شود که نام همسرش را از سارای (که در پایان با یود پایانی (יוד, yud) نوشته می‌شد) به سارا (که در پایان با هی (ה, hei) نوشته می‌شد) تغییر دهد. آلتز ربه می‌گوید که مقصود از این تغییر، توانایی زادنِ فرزند بود.

כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] שרי לא תלד^{3,4} כו' וא"כ צ"ל הלא מעלת היו"ד גבוה מן הה' כי יו"ד חכמה ה' בינה.

چنان‌که حکیمان ما، یادشان گرامی، گفته‌اند: «سارای نمی‌زاید»، و الی آخر. پس [باید پرسید]: آیا مرتبهٔ یو"ד از ه بالاتر نیست؟ زیرا یو"د، حکمت (חכמה, Chochmah) است و ه، فهم (בינה, Binah).

مدراش (מדרש, Midrash) می‌گوید که سارای نمی‌توانست بزاید، اما سارا می‌توانست. این دشواری را پیش می‌آورد: در قبلا، حرف یو"ד نمایندهٔ **حכמה** و حرف ה نمایندهٔ **בינה** است، و **חכמה** نیرویی برتر است. پس چرا جایگزین کردن حرفی برتر با حرفی فروتر، توانایی زادن را پدید می‌آورد؟

ונודע כי עיקר הולדה מבחינת חכמה לפי שחכמה בחי' אין והחכמה מאין⁵ כו'. משא"כ בינה נק' יש כו'

و دانسته است که زایش اساساً از مرتبهٔ **חכמה** سرچشمه می‌گیرد، زیرا **חכמה** مرتبهٔ نیستی (אין, ayin) است، [چنان‌که نوشته شده است]: «و **חכמה** از **אין** می‌آید»، و الی آخر؛ حال آن‌که **בינה** موجودیتِ معین (יש, yesh) نامیده می‌شود، و الی آخر.

دشواری روشن‌تر می‌شود. **חכמה** را **אין**، یعنی «نیستی»، می‌نامند، زیرا آن نخستین جرقهٔ بینش است، پیش از آن‌که چیزی تعریف شود؛ پدیدآوردن چیزی نو، یعنی «پیدایش چیزی از نیستی»، ریشه در آن دارد. آیه‌ای که به آن استناد شده با یک واژه بازی می‌کند: در کتاب ایوب، **מאין** (me'ayin) می‌پرسد حکمت «از کجا» می‌آید، اما اینجا آن را «از نیستی» می‌خواند؛ پس **חכמה** از **אין** می‌آید. **بیנה**، که در آن اندیشه بسط می‌یابد و صورتی معین می‌گیرد، **יש** نامیده می‌شود؛ یعنی وجودی که از پیش حاضر است.

ואיך נהפוך הוא שלהיות לה כח ההולדה לוקח מאתה כח היו"ד וניתן לה כח הה' במקומו⁶ כו'.

پس چگونه ماجرا برعکس می‌شود: برای آن‌که او نیروی زادن داشته باشد، نیروی یو"ד از او گرفته می‌شود و نیروی ה به جای آن به او داده می‌شود، و الی آخر؟

بنابراین به نظر می‌رسد تغییر نام در جهت عکس است: برای آن‌که سارا نیروی زادن پیدا کند، یو"ד، حرفِ חכמה و سرچشمه وجود نو، از او گرفته شد و ה، حرفِ בינה، به جای آن قرار گرفت.

וחענין כי אברהם ושרה הם בחי' ח"ע [חכמה עילאה] וח"ת [וחכמה תתאה] כו' ששרש אברהם הוא בבחי' חכמה דאצי'.

و تبیین آن این است که ابراهام و سارا نماینده مرتبه‌های بالاترِ חכמה و پایین‌ترِ חכמה هستند، و الی آخر؛ زیرا ریشه ابراهام در مرتبه حכמה در عالم صدور (אצילות، Atzilus) است.

پاسخ از اینجا آغاز می‌شود. ابراهام و سارا نماینده دو مرتبه حכמה هستند: ابراهام نماینده حכמה برتر است که ریشه‌اش در حכמה‌ی عالم صدور (אצילות) است، و سارا نماینده حכמה‌ی فروتر. آنچه درباره چگونگی زایش در مرتبه برتر صادق است، درباره مرتبه فروتر صادق نیست؛ همان‌گونه که بند بعد توضیح می‌دهد.

بخش 2 • 211

انقباض در بالا، گسترش در پایین

2 והנה למעלה כך הוא המדה⁷ עיקר ההולדה להיות מציאות הולדה חדשה הוא ע"י צמצום דוקא⁸ כי אם

הי' [היה] אא"ס [اور אין سوف] ב"ה מתפשט

اکنون در بالا، قاعده چنین است: اصل زاده شدن، به گونه‌ای که وجودی تازه پدید آید، تنها از راه انقباض (צמצום، tzimtzum) است. زیرا اگر نور بی‌پایان (اور אין سوف، Or Ein Sof)، که متبارک است، گسترش می‌یافت،

اینجا پاسخ داده می‌شود. در مرتبه برتر، یعنی مرتبه ابراهیم (אברהם، Avraham)، وجودی واقعاً تازه تنها از طریق انقباض پدید می‌آید؛ یعنی نور بی‌پایان خود را پنهان می‌کند. بدون چنین انقباضی، هیچ وجود جداگانه‌ای نمی‌توانست پدید آید.

כמו שהוא בבחי' א"ס לא הי' [היה] אפשר להיות שום התהדות מציאות כלל אפי' [אפילו] ע"י רבוא רבבות השתלשלות כי כשמו כן הוא אין סוף להתפשטותו וכו'.

آن گونه که در مرتبه بی نهایت مطلق (این سوف، Ein Sof) هست، هیچ وجودی اصلاً نمی توانست پدید آید، حتی از راه دهها هزار بر دهها هزار [مرحله] از زنجیره نزول عوالم (השתלשלות، hishtalshelus)؛ زیرا همان گونه که نامش است، خود نیز چنین است: گسترشش را پایانی نیست، و غیره.

اگر نور بی پایان آن گونه که در حقیقت هست گسترش می یافت، هیچ وجود محدودی نمی توانست پدید آید، مهم نبود از چه تعداد مرحله نزول می گذشت؛ «همان گونه که نامش است، خود نیز چنین است»، و نامش، Ein Sof، یعنی «بی پایان». از این رو در مرتبه برتر، یود، نقطه ای واحد و منقبض شده، حرف زاده شدن است.

משא"כ למטה בבחי' שרה כו' הוא להיפך ממש שאם היה האור מתצמצם היה חשך והעלם והסתר גמור ועיקר התהוות המציאות הוא ע"י בחי' התפשטות והרחבה דוקא וכו'

اما در پایین، در مرتبه ساره (Sarah، שרה) و مانند آن، درست برعکس است: اگر نور منقبض می شد، تاریکی، پوشیدگی و پنهانی کامل پدید می آمد؛ و وجود عمدتاً دقیقاً از طریق مرتبه گسترش و بسط پدید می آید، و غیره.

در مرتبه پایین تر، یعنی مرتبه ساره، وضع برعکس است. در آنجا نور از پیش محدود شده است؛ بنابراین انقباض بیشتر فقط تاریکی و پوشیدگی بر جای می گذاشت. وجود تازه دقیقاً از راه گسترش و بسط پدید می آید. هی، حرفی که پنهان و درازا دارد، این گسترش را بیان می کند.

(וכנודע בענין ג' קוצין של⁹ היו"ד שהקוץ התחתון מקור וכח הבינה תלוי בקוץ העליון כו').

(چنان که درباره سه نوک حرف یود شناخته شده است: نوک پایینی، سرچشمه و نیروی فهم (בינה، Binah)، به نوک بالایی وابسته است، و غیره.)

این توضیح داخل پرانتز، خود متن را تأیید می کند: یود با سه نوک ترسیم می شود، نوکی بالایی، میانی و پایینی؛ در نخستین مأمَر این پاراشا، با استناد به پردس (פרדס، Pardes)، توضیح داده شده که هی از نوک پایینی گرفته می شود. نوک پایینی سرچشمه Binah است و به نوک بالایی وابسته است؛ این نشان می دهد که گسترش مرتبط با Binah نیروی خود را از مرتبه ای بالاتر از خود می گیرد.

וכנודע בענין תמונת ב' ההי"ן. ומה שנתוסף לאברהם ה' אברם אינו מוליד^{10, 11} כו' אברהם הוא בחי' ח"ע [חכמה עילאה] כו'

و چنان که درباره شکل دو حرفی هی شناخته شده است. و اما درباره هی ای که به ابراهیم افزوده شد - «ابرام (Aвраm, ابرام) نمی‌زاید»، و غیره - [با آنکه] ابراهیم مرتبه حکمت برتر (Chochmah, حکמה) است، و غیره:

تأیید دیگری، شکل دو هی در نام چهارحرفی (Havayah, ה') است؛ حرفی که در پهنا و درازا گسترش می‌یابد. سپس متن اشکالی را مطرح می‌کند: ابراهیم نیز هی ای دریافت کرد، زیرا میدراش می‌گوید «ابرام نمی‌زاید»، اما ابراهیم می‌زاید؛ بالین‌حال، ابراهیم حکمت برتر است و برای او زاده شدن باید از راه انقباض باشد، نه گسترش.

היינו כמו שמפורש במקרא כי אב המון גוים¹² כו' ע"ד בחי' הנפש אשר עשו בחרן¹³ בחי' העלאות מזלעו"ז [מזה לעומת זה] כו'.

یعنی همان‌گونه که در آیه به صراحت آمده است: «زیرا [تو را] پدر انبوهی از ملت‌ها قرار داده‌ام»، و غیره؛ به سان مرتبه «جان‌هایی که در حاران پدید آورده بودند»، یعنی مرتبه بالا کشیدن از سوی مقابل (זלעו"ז, zeh le'umas zeh)، و غیره.

پاسخ این است: هی ابراهیم برای چیزی بود که آیه به صراحت می‌گوید؛ اینکه او «پدر انبوهی از ملت‌ها» باشد، همانند «جان‌هایی که در حاران پدید آورده بودند»؛ سنت ما این عبارت را به کسانی تفسیر می‌کند که ابراهیم و ساره به خدمت ه' جذب کردند. این بالا کشیدن از سوی مقابل قداست است و به گسترش رو به بیرون نیاز دارد.

אבל להולדת יצחק¹⁴ סט' [סטרא] דקדושה לא היה צריך כי אדרבה כל סטרא דקדושה בחי' ביטול ולא התפשטות כו'

اما برای تولد اسحاق (יצחק, Yitzchak)، [که از] سوی قداست است، نیازی به آن نبود؛ زیرا برعکس، سراسر سوی قداست مرتبه خودنهی‌گری (ביטול, bittul) است، نه گسترش، و غیره.

برای تولد اسحاق، که یکسره به سوی قداست تعلق دارد، ابراهیم به هی نیاز نداشت؛ زیرا قداست ذاتاً خودنهی‌گری است، نه گسترش. پس در مرتبه ابراهیم، تولد فرزندی مقدس همچنان از طریق انقباض بود صورت می‌گیرد.

משא"כ לשרה נתוסף הה' ללידת יצחק כו' (וע' לקמן פ' חיי שרה בד"ה יגלה לך טעמי) :

اما به ساره، هی برای تولد اسحاق افزوده شد، و غیره. (و بنگرید به پایین، پاراشات چیی ساره، در مأمَر آغازشونده با «یگاله لان طعمی».)

اما ساره، چون حکمت پایین‌تر است، برای تولد اسحاق به هی نیاز داشت؛ زیرا در مرتبه او وجود تازه از راه گسترش پدید می‌آید. متن خواننده را برای توضیح بیشتر به مأمَری در پاراشات چیی ساره با عنوان «یگاله لان طعمی» ارجاع می‌دهد.

پرسش‌هایی برای گفت‌وگو

1. چرا آلت‌ر ربه **חכמה** را **אין** («هیچ») می‌خواند، و چرا «هیچ» باید سرچشمه وجود نو باشد؟
2. بر پایه این **מאמר** (maamar)، چرا هیچ وجود محدودی نمی‌تواند پدید آید مگر آنکه نور بی‌پایان منقبض شود؟
3. چرا انقباض در مرتبه ساره به جای زایش، به تاریکی و پوشیدگی می‌انجامید؟
4. هی افزوده‌شده به نام ابراهیم چه دستاوردی داشت، و چرا برای زایش اسحاق لازم نبود؟
5. سه سر یود چگونه نشان می‌دهند که مرتبه فروتر به مرتبه برتر وابسته است؟

یادداشت‌ها

بند 1

1 شری اשתך

در این نسخه خطی، که متنی رونویسی‌شده از گفتار است، تسماع تسدک (הצמח צדק) با دست‌خط خود واژه «بازبینی‌شده» (מוגה, mugah) را افزود و بدین‌سان نشان داد که متن مقابله و بازبینی شده است. این یادداشت به خواننده می‌گوید نسخه‌ای که پیش رو داریم بررسی شده است.

یادداشت کھوت

בבוב 1101 הוסיף כ"ק הצ"צ בגזכתי"ק על כתי"י מעתיק: מוגה. הנחת מהר"א הלוי בספרו עבודת הלוי פ' לך לך טז, ד כותרת "כ"י"ק בעת ששמע מאדמו"ר הזקן". ראה לעיל בציונים מכ"ק אדמו"ר זי"ע.

2 שרי אשתך לא תקרא שממה שרי

ה' به ابراهیم (אברהם) می‌گوید که دیگر همسرش را سارای (שרי) نخواند، بلکه ساره (שרה) بخواند؛ این آیه در ضمن بستن پیمان ختنه از سوی ה' با او آمده است. این آیه سرآغازِ **מאמר** (maamar) است و موضوع آن این است که چرا تغییر یک حرف، یعنی تبدیل یוד (יוד, yud) سارای به هی (הי, hei) ساره، توان به دنیا آوردن اسحاق (יצחק) را به او بخشید.

Genesis 17:15 **בראשית י"ז:ט"ו**

וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים אֶל־אַבְרָהָם שְׂרִי אִשְׁתְּךָ לֹא־תִקְרָא אֶת־שְׁמָהּ שְׂרִי כִּי שָׂרָה שְׁמָהּ:

And G-d said unto Abraham: 'As for Sarai thy wife, thou shalt not call her name Sarai, but Sarah shall her name be

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

בראשית יז, טו.

3 שרי לא تلד

آن گفتار، دربارهٔ «ببینید که ה' شبات را به شما داده است»، توضیح می‌دهد که «با حرف יו"ד, جهان آینده آفریده شد»: با יו"ד, لذت‌های ارواح در جهان آینده شکل گرفت و با ה, همهٔ جزئیاتِ موجوداتِ آفریده‌شدهٔ فرودین پدید آمد. در پراتزی، این گفتار چنین خلاصه می‌شود: در بالا، در فرودآوردن نور بی‌پایان (**אור אין סוף**, Or Ein Sof) به عالم صدور (**אצילות**)، این کار به‌واسطهٔ יו"ד, یعنی انقباض، انجام می‌گیرد؛ اما در پایین، در مرتبهٔ سارا، هنگامی که فرمانروایی (**מלכות**, Malchus) به عوالم آفرینش (**בריאה**, Beriah)، صورت‌بخشی (**יצירה**, Yetzirah) و عمل (**עשיה**, Asiyah) می‌تابد، درست برعکس است.

Bereshit Rabbah 44:12 **בראשית רבה מ"ד:י"ב**

یادداشت کھوت

ב"ר מד, יב. תנחומא משפטים יא. וע"י בלקו"ת פ' בשלח א, ב.

4 שרי לא تلד

ابرام (אברהם) شکایت می‌کند که ستاره‌اش نشان می‌دهد فرزندی نخواهد داشت، و ה' پاسخ می‌دهد: ابرام فرزند نمی‌آورد، اما ابراهیم فرزند می‌آورد؛ سارای نمی‌زاید، اما ساره می‌زاید. آلتز ربه (**אדמו"ר הזקן**) این را مبنای این می‌گیرد که حرف تازه نیروی زایش را پدید آورد. (یادداشت کھوت این را به‌صورت 44:12 ارجاع می‌دهد؛ در نسخهٔ سفارپا، این ارجاع 44:10 است.)

Bereshit Rabbah 44:10 **בראשית רבה מ"ד:י'**

ויאמר אברהם הן לי לא נתת זרע - אמר רב שמואל בר רב יצחק: המזל דוחקני ואומר לי: אברהם אין את מוליד! אמר לו הקדוש ברוך הוא: הן

כדברך! אברהם ושרה אין מולידים, אברהם ושרה מולידים!

Abram said: Behold, to me You have not given offspring, “and a member of my household is my heir” (Genesis 15:3). “Abram said: Behold, to me You have not given offspring” – Rav Shmuel bar Rav Yitzhak said: [Abram said to G-d:] My astrological constellation is pressuring me and saying to me: Abram, you will not beget offspring. The Holy One blessed be He said to him: ‘Indeed, it is as you say; Abram will not beget offspring, but Abraham will beget offspring. “Sarai your wife, ... you shall not call

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

5 והחכמה מאין

ایوب (איוב)، در سخن از نهان‌بودن حکمت، می‌پرسد: «و حکمت، از کجا [מאין (me'ayin)] یافت می‌شود؟» در آموزه‌های **חסידות** (Chassidus)، **מאין** به معنای «از نیستی» خوانده می‌شود: حکمت (**חכמה**, Chochmah) از مرتبهٔ **אין** (ayin: نیستی) سرچشمه می‌گیرد و خود نیز همان مرتبه است. آلتز ربه از این نکته استفاده می‌کند تا نشان دهد که Chochmah سرچشمهٔ وجودی تازه است.

Job 28:12 **איוב כ"ח:י"ב**

וְהַחֲכֵמָה מֵאֵינָהּ תִּמְצֵא וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה:

But wisdom, where shall it be found? And where is the place of understanding

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

איוב כח, יב.

6 ואיך נהפוך . . . וניתן לה כח הה' במקומו

در آنجا، لیکوتی توراه (**לקוטי תורה**) همین عبارت را نقل می‌کند: سارا تنها پس از آن توانست بزاید که نیروی יו"ד از او گرفته شد و نیروی ה به‌جای آن به او داده شد؛ زیرا در مرتبهٔ او، یعنی هنگام تابش فرمانروایی (**מלכות**) به عوالم فرودین، انقباض تنها تاریکی و پوشیدگی پدید می‌آورد.

یادداشت کھوت

בלקו"ת בשלח א, ב מצייין לכאן.

بند 2

7 והנה למעלה כך הוא המדה

آن بخش توضیح می‌دهد که عوالم فقط از راه مجراهای باریک («موها») می‌توانند دریافت کنند و از این مَأْمَر نقل می‌کند: در بالا، زاده‌شدن به‌خصوص از راه انقباض است، اما در پایین، در مرتبهٔ ساره، درست برعکس است. همین اصل را دربارهٔ چگونگی رسیدن نور الهی به عوالم به کار می‌گیرد.

یادداشت کھوت

מובא בלקו"ת פ' כי תצא לו, ג.

8 שו"ה ההולדה — הוא ע"י צמצום דוקא

لیکوتی تورا در آنجا توضیح می‌دهد که יוד Havayah انقباض است تا نور بی‌پایان بتواند دریافت شود (با استناد به این مَأْمَر). و می‌افزاید که این انقباض پوشیدگی کامل نیست؛ بلکه مانند این آموزش است که شخص باید

همواره درس را به اختصار به شاگرد پیامزد: همان گونه که تورات مکتوب به اختصار به همه آنچه تورات شفاهی به تفصیل بیان می کند اشاره دارد.

یادداشت کھوت

ראה בלקו"ת בשלח א, א: "ואין זה הצמצום העלם והסתר גמור, אלא ע"ד לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה" ע"ש. וראה באוה"ת בראשית כרך ד תשכג, ב.

9 וכוונדע בענין ג' קוצין של יו"ד

در نخستین مأمَر این پاراشا, آلتَر ربه (אדמו"ר הזקן, the Alter Rebbe) توضیح می دهد که یود سه نوک دارد, چنان که پردس می آموزد: هی از نوک پایینی گرفته می شود و نوک بالایی در نوک پایینی حضور دارد; از این رو نوک بالایی به Binah می تابد. بدین سان, نقطه یود, یعنی Chochmah, به درازا و پهنای هی, یعنی Binah, گسترش می یابد.

یادداشت کھوت

ראה לעיל יא, ב. ובמ"מ לשם.

10 אברהם אינו מוליד

یادداشت های کھوت این عبارت از **זהר** (זהר) را, در کنار مدراش, به عنوان مأخذ این گفته می آورند که ابرام فرزند نمی آورد. آلتَر ربه از این گفته می پرسد که چرا ابراهیم به حرفی افزوده شده نیاز داشت.

Bereshit Rabbah 44:12 **בראשית רבה מ"ד:יב**

... ר' הונא בר רב יוסף אמר: אף שנוי שם ומעשה טוב. שנוי השם מאברהם, ולא יקרא עוד שמך אברהם. מעשה טוב מאנשי נینה, שנאמר (יונה ג) וירא אלקים את מעשיהם כי שבו וגו'. ויש אומרים: אף שנוי מקום שנאמר (בראשית יב): ויאמר ה' אל אברהם לך לך. ר' מונא אמר: אף התענית שנאמר (תהלים כ): יענך ה' ביום צרה וגו'. רבא בר מחסיא ורבי חמא בן גוריון בשם רב אמר: יפה תענית לחלום, כאש בעורת. אמר רבי יוסף: ובו ביום, ואפילו בשבת:

He took him outside, and said: Look now to the heavens, "and count the stars, if you can count them, and He said to him: So will your offspring be" (Genesis 15:5). "He took him outside" – Rabbi Yehoshua of Sikhnin in the name of Rabbi Levi: Did He take him outside the world, that the verse should say: "He took him outside [hahutzal]"? Rather, he showed him the streets of the heavens, can also mean streets.

... just as it says: "While He had not yet made earth and the

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

Zohar I, 90b **זח"א צ, ב**

یادداشت کھوت

ב"ר מד, יב. זח"א צ, ב.

11 אברהם אינו מוליד

ה' به ترس ابرام (آברהם) از اینکه فرزندی نخواهد داشت پاسخ می دهد: «ابرام فرزند نمی آورد, ابراهیم (آברהם) فرزند می آورد». آلتَر ربه (אדמו"ר הזקן) از این گفته می پرسد که چرا ابراهیم, یعنی حکمت (חכמה, Chochmah) برتر, نیز به حرف **ה** (hei) نیاز داشت. (یادداشت کھوت آن را با ارجاع به 44:12 نقل می کند; در نسخه سفاريا, ارجاع 44:10 است.)

Bereshit Rabbah 44:10 **בראשית רבה מ"ד:י**

ויאמר אברהם הן לי לא נתת זרע - אמר רב שמואל בר רב יצחק: המזל דוחקני ואומר לי: אברהם אין את מוליד! אמר לו הקדוש ברוך הוא: הן כדברך! אברהם ושרה אין מולידים, אברהם ושרה מולידים!

Abram said: Behold, to me You have not given offspring, "and a member of my household is my heir" (Genesis 15:3). "Abram said: Behold, to me You have not given offspring" –

Rav Shmuel bar Rav Yitzhak said: [Abram said to G-d:] My astrological constellation is pressuring me and saying to me: Abram, you will not beget offspring. The Holy One blessed be He said to him: 'Indeed, it is as you say; Abram will not beget offspring, but Abraham will beget offspring. "Sarai your wife, ... you shall not call

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

12 כי अब המון גוים

ה' به ابرام می گوید که از این پس نامش ابراهیم خواهد بود, «زیرا تو را پدر انبوهی از ملت ها قرار داده ام». آلتَر ربه این را هدف صریح افزودن حرف **ה** به نام ابراهیم می داند.

Genesis 17:5 **בראשית י"ז:ה'**

וְלֹא-יִקְרָא עוֹד אֶת-שְׁמֶךָ אַבְרָם וְהָיָה שְׁמֶךָ אַבְרָהָם כִּי אֲבִי-הַמּוֹן גּוֹיִם יִתְקַיֵּד:

Neither shall thy name any more be called Abram, but thy name shall be Abraham; for the father of a multitude of nations have I made thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

13 הנפש אשר עשו בחרן

هنگامی که ابرام از حاران به سوی کنعان رفت, «جان هایی را که در حاران پدید آورده بودند» همراه خود برد; یعنی مردمی که او و سارای به خود نزدیک کرده بودند. آلتَر ربه این را نمونه ای از بالا بردن آنچه بیرون از قداست قرار دارد می آورد; کاری که ابراهیم برای آن به گسترش نیاز داشت.

Genesis 12:5 **בראשית י"ב:ה'**

וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת-שָׂרִי אִשְׁתּוֹ וְאֶת-לוֹט בְּנֵי-אֶחָיו וְאֶת-כָּל-כּוֹשֶׁם אֲשֶׁר רָכְשׁוּ וְאֶת-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-עָשׂוּ בְּחָרָן וַיָּצֵאוּ לְלֶכֶת אֶרֶץ כְּנַעַן וַיָּבֹאוּ אֶרֶץ כְּנַעַן:

And Abram took Sarai his wife, and Lot his brother's son, and all their substance that they had gathered, and the souls that they had gotten in Haran; and they went forth to go into the land of Canaan; and into the land of Canaan they came

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

בראשית יב, ה.

14 להולדת יצחק . . לא הי' צריך

چنان که یادداشت گزارش می کند, بیوری هَزוَهَر توضیح می دهد که هی برای تولد اسحاق به نام ابراهیم افزوده شد; این با گفته این مأمَر که برای اسحاق نیازی به آن نبود تفاوت دارد.

یادداشت کھوت

ראה ביאורי הזהר לכ"ק אדמו"ר האמצעי יג, ב דשם מבואר שהוספת הה' הי' בשביל לידת יצחק. באוה"ת בראשית כרך ד תשכד, א: "ומ"ש אברהם אינו מוליד היינו להיות אב המון גוים אבל לא בשביל יצחק זה דחוק, וההכרח שהביא לפרש כן היינו משום דהא באצי' הגילוי ע"י יו"ד, נ"ל דיש ליישב ולומר דהא אברהם הוצרך להוליד שיומשך הנשמה בעשי' ולא די בלידה דאצי' א"כ לצורך הלידה בבי"ע צ"ל ה'" ע"ש. ראה גם בספר הערכים-חב"ד ח"א ערך אברהם בהערה 7-116. ראה בסה"מ תרכ"ז ע' ש.

دربارهٔ این نسخه

.the notes و .our explanations ,the English translation ,This edition contains the Hebrew text

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

.Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0

.Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) سفاریا: (Public Domain); Daat Bereshit Rabbah (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>

ترجمه و شرح انگلیسی: با کمک هوش مصنوعی (openai/gpt-6-luna-pro:batch) برای likuteitorah.com تهیه شده و با متن عبری و سفاریا مقابله شده است؛ هنوز ویراستار انسانی آن را بازبینی نکرده است. لطفاً هر مطلب مهمی را با متن عبری مقابله کنید.

ربه خواست که ماماریم پارشای آن هفته، «پارشای حسیدی»، در همان هفته و در طول هفت روز آن آموخته شوند (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309). چرا آن را بیاموزیم و برکات ربه: -likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha

پروژه‌ای رایگان و غیرتجاری؛ هیچ چیز در اینجا فروخته نمی‌شود. وابسته به Kehot, Sefaria یا کتابخانهٔ لوباوویچ نیست. © likuteitorah.com
از /likuteitorah.com/fa/torah-ohr/lech-lecha/5/

تقدیم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، رب لیوی ییتسخاک